

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет економіки і менеджменту
Кафедра обліку і оподаткування

Робоча програма (силабус) вибіркового освітнього компонента
ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА І АУДИТОРА

Реалізується в межах освітніх програм галузей знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування», 12 «Інформаційні технології», 28 «Публічне управління та адміністрування»

на другому (магістерському) рівні вищої освіти

Суми – 2024

Розробник:

(підпис)

Інна НАЗАРЕНКО, д.е.н., професор

Розглянуто, схвалено
та затверджено на
засіданні кафедри
обліку і
оподаткування

протокол від 06.06.2024 р. № 16

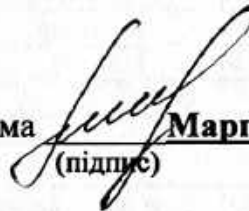
Завідувач кафедри

Микола ГОРДІЄНКО

Погоджено:

Декан факультету, де реалізується освітня програма

(підпис)

Маргарита ЛИШЕНКО

Рецензія на робочу програму (додається) надана: Миколою ГОРДІЄНКОМ
Сергієм ГАРКУШЕЮ

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Г. Вар
(підпис)

(Надія Баранчик)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 11.06. 2024 р.

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1.	Назва ОК	Професійна етика бухгалтера і аудитора					
2.	Факультет/кафедра	Факультет економіки і менеджменту/ кафедра обліку і оподаткування					
3.	Статус ОК	Вибірковий					
4.	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК						
5.	ОК може бути запропонований для	Для освітніх програм галузей знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», 07 «Управління та адміністрування», 12 «Інформаційні технології», 28 «Публічне управління та адміністрування»					
6.	Рівень НРК	7 рівень					
7.	Семестр та тривалість вивчення	3 семестр, 12 тижнів					
8.	Кількість кредитів ЄКТС	5					
9.	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота (заняття)				Самостійна робота	
		Лекційні		Практичні /семінарські		Денна	Заочна
		Денна	Заочна	Денна	Заочна		
24	16	24	14	102	120		
10.	Мова навчання	українська					
11.	Викладач/Координатор освітнього компонента	Назаренко Інна Миколаївна					
12.	Контактна інформація	СНАУ вул. Г. Кондратьєва, 160, ауд. 109 (економічного корпусу), електронна пошта innanazarenko707@meta.ua					
13.	Загальний опис освітнього компонента	ОК «Професійна етика бухгалтера і аудитора» є вибірковим освітнім компонентом підготовки здобувачів вищої освіти. Вивчення матеріалів за вибірковим ОК дозволить здобувачами вищої освіти опанувати термінологію Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів та Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» в частині професійної етики; ознайомитися з нормативним регулюванням питань етики професійних бухгалтерів та аудиторів; знати основоположні принципи етики професійних бухгалтерів; розглянути особливості професійної етики фахівців в освітній сфері; сформувати уявлення щодо організації праці, прав, відповідальності професійних бухгалтерів в бізнесі та публічній сфері; розглянути Міжнародні стандарти незалежності.					
14.	Мета освітнього компонента	Формування теоретичних, спеціальних знань у здобувачів вищої освіти в сфері використання норм принципів етики професійних бухгалтерів та аудиторів, які задекларовані в нормативних документах міжнародного, державного рівнів, а також набуття практичних навичок щодо їх застосування у практичній діяльності					
15.	Політика академічної доброчесності	1. Дотримання: принципів академічної доброчесності; правил наукового цитування; принципів і норм наукової етики; вимог Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про авторське право та суміжні права», Кодексу академічної доброчесності Сумського національного аграрного університету та інших нормативних документів локального рівня. 2. Самостійне виконання індивідуальних завдань. 3. За списування під час виконання окремих завдань робота буде оцінюватися незадовільно.					
16.	Посилання на курс в Moodle	http://surl.li/iaoiu					

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента здобувач вищої освіти очікувано буде здатен...»	Як оцінюється ДРН
ДРН 1. Знати основоположні принципи етики професійних бухгалтерів	Експрес опитування, тестування
ДРН 2. Знати характеристику кодифікації етики професійного бухгалтера, норми Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів	Експрес опитування, тестування
ДРН 3. Уміти використовувати термінологічний апарат з питань професійної етики	Експрес опитування, перевірка ситуаційний кейсів, тестування
ДРН 4. Уміти імплементувати принципи професійної етики в практичному аспекті	Експрес опитування, перевірка ситуаційний кейсів, тестування
ДРН 5. Уміти визначати наслідки порушень професійної етики в практичній діяльності	Експрес опитування, перевірка ситуаційний кейсів, тестування

3.ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Розподіл в межах загального бюджету часу (денна/заочна форма навчання)			Рекомендована література
	Аудиторна робота		Самостійна робота	
	Лк	П.з		
Тема 1. Теоретичні основи етики 1. Сутність та види етики 2. Взаємозв'язок етики та моралі 3. Етичні цінності та категорії етики 4. Взаємозв'язок корпоративної етики та соціальної відповідальності	2/2	2/2	12/10	Основні джерела: 1, 3 – 6.
Тема 2. Професійна етика фахівців в освітній сфері 1. Сутність професійної етики 2. Взаємозв'язок професійної етики з різними галузями науки 3. Нормативне регулювання етичних питань фахівців в освітній сфері 4. Етика викладачів 5. Особливості професійної етики викладачів обліково-контрольних дисциплін	2/2	2/2	15/10	Основні джерела: 1, 3 – 6.
Тема 3. Етика професійного бухгалтера 1. Характеристика законодавчо-нормативних документів, які регламентують питання дотримання етики професійними бухгалтерами 2. Фундаментальні принципи етики професійного бухгалтера 3. Кодифікація професійної етики бухгалтерів 4. Концептуальна основа етики професійних	4/2	4/2	15/20	Основні джерела: 1 - 6 Додаткові джерела: 1 -11

бухгалтерів				
Тема 4. Професійна етика бухгалтерів в бізнесі 1. Застосування концептуальної основи – професійні бухгалтери у бізнесі 2. Характеристика загроз щодо дотримання професійними бухгалтерами в бізнесі основоположних принципів 3. Способи оцінювання загроз щодо дотримання основоположних принципів та дії бухгалтера 4. Характеристика особливостей реагування на загрози щодо дотримання основоположних принципів бухгалтерами в бізнесі	4/4	4/2	15/20	Основні джерела: 1 - 6 Додаткові джерела: 2, 3, 6, 7, 8, 10, 11
Тема 5. Професійна етика бухгалтерів в публічній сфері 1. Застосування концептуальної основи – професійні бухгалтери в публічній практиці 2. Характеристика загроз щодо дотримання професійними бухгалтерами в публічній практиці основоположних принципів 3. Способи оцінювання загроз щодо дотримання основоположних принципів та дії бухгалтера публічній практиці 4. Характеристика особливостей реагування на загрози щодо дотримання основоположних принципів бухгалтерами в публічній практиці	4/2	4/2	15/20	Основні джерела: 1 - 6 Додаткові джерела: 2, 10, 11
Тема 6. Незалежність завдань із аудиту та огляду 1. Особливості застосування концептуальної основи до незалежності завдань із аудиту та огляду 2. Ідентифікація, оцінювання та реагування на загрози незалежності	4/2	4/2	15/20	Основні джерела: 1 - 6 Додаткові джерела: 2, 6, 7, 8, 10, 11
Тема 7. Незалежність завдань із надання впевненості, що не є завданнями з аудиту та огляду 1. Особливості застосування концептуальної основи до незалежності завдань із надання впевненості, що не є завданнями з аудиту та огляду 2. Ідентифікація, оцінювання та реагування на загрози незалежності	4/2	4/2	15/20	Основні джерела: 1 - 6 Додаткові джерела: 2, 6, 7, 8, 10, 11
Всього	24/16	24/14	102/120	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)
ДРН 1. Знати основоположні принципи етики професійних бухгалтерів	Аналіз ситуації, тематичне обговорення, абстрагування, синтез, тестування, мозковий штурм, опитування, ілюстративно-демонстраційний, колективно-розумової діяльності	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу
ДРН 2. Знати характеристику кодифікації етики професійного бухгалтера, норми Міжнародного кодексу етики професійних бухгалтерів	Аналіз ситуації, тематичне обговорення, абстрагування, синтез, тестування, мозковий штурм, опитування, ілюстративно-демонстраційний, колективно-розумової діяльності	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу
ДРН 3. Уміти використовувати термінологічний апарат з питань професійної етики	Аналіз ситуації, тематичне обговорення, абстрагування, синтез, тестування, мозковий штурм, опитування, ілюстративно-демонстраційний, колективно-розумової діяльності	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу
ДРН 4. Уміти імплементувати принципи професійної етики в практичному аспекті	Аналіз ситуації, тематичне обговорення, абстрагування, синтез, тестування, мозковий штурм, опитування, ілюстративно-демонстраційний, колективно-розумової діяльності	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу
ДРН 5. Уміти визначати наслідки порушень професійної етики в практичній діяльності	Аналіз ситуації, тематичне обговорення, абстрагування, синтез, тестування, мозковий штурм, опитування, ілюстративно-демонстраційний, колективно-розумової діяльності	Самостійне опрацювання теоретичного матеріалу

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

1.2.1 Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено¹:

здобувачів денної форми навчання

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1	Експрес опитування	45(45 %)	Кожне практичне заняття
2	Перевірка ситуаційних кейсів	40 (40 %)	2-12 практичне заняття
3	Тестування	15 (15 %)	Останнє практичне заняття

здобувачів заочної форми навчання

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1	Експрес опитування	30 (30 %)	Кожне практичне заняття
2	Перевірка ситуаційних кейсів	40 (40 %)	1-3 практичне заняття
3	Тестування	30 (30 %)	Відповідно до графіку освітнього процесу

1.2.2. Критерії оцінювання

здобувачів денної форми навчання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
	<i>0-26 балів</i>	<i>27-32 балів</i>	<i>33-39 балів</i>	<i>40-45 балів</i>
Експрес опитування	Відсутні знання по теоретичним питанням, відповіді не відповідають поставленим питанням, пасивна участь у обговоренні теоретичних питань	Низький рівень знань теоретичних питань, необґрунтовані відповіді	Володіння понятійно-категоріальним апаратом, фаховою термінологією, теоретичними знаннями, незначні неточності у відповідях на питання, продемонстровано навички критичного мислення	Володіння понятійно-категоріальним апаратом, фаховою термінологією, теоретичними знаннями, продемонстровано навички критичного мислення, системність знань та креативність
	<i>0-16 балів</i>	<i>17-29 балів</i>	<i>30 -35 балів</i>	<i>36 -40 балів</i>
Перевірка ситуаційних кейсів	Відсутнє обґрунтування ситуаційного завдання або обґрунтування не на належному рівні	Мають місце недоліки та неточності в обґрунтуванні ситуаційного завдання	Ситуаційне завдання обґрунтовано, але мають місце незначні неточності	Ситуаційне завдання обґрунтовано на належному рівні
	<i>0 -7 балів</i>	<i>7-9 балів</i>	<i>10 -12 балів</i>	<i>13 -15 балів</i>
Тестування	Вірно вирішено менше 60 % тестів	Вірно вирішено 60 - 75 % тестів	Вірно вирішено 76 - 89 % тестів	Вірно вирішено 90 % і більше тестів

¹ Здобувачі вищої освіти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній / інформальній освіті відповідно до Положення про порядок визнання результатів, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти (<http://surl.li/ummfbb>).

здобувачів заочної форми навчання

Компонент	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно
Експрес опитування	<i>0-17 балів</i>	<i>18-22 балів</i>	<i>23-26 балів</i>	<i>27-30 балів</i>
	Відсутні знання по теоретичним питанням, відповіді не відповідають поставленим питанням, пасивна участь у обговоренні теоретичних питань	Низький рівень знань теоретичних питань, необґрунтовані відповіді	Володіння понятійно-категоріальним апаратом, фаховою термінологією, теоретичними знаннями, незначні неточності у відповідях на питання, продемонстровано навички критичного мислення	Володіння понятійно-категоріальним апаратом, фаховою термінологією, теоретичними знаннями, продемонстровано навички критичного мислення, системність знань та креативність
Перевірка ситуаційних кейсів	<i>0-16 балів</i>	<i>17-29 балів</i>	<i>30 -35 балів</i>	<i>36 -40 балів</i>
	Відсутнє обґрунтування ситуаційного завдання або обґрунтування не на належному рівні	Мають місце недоліки та неточності в обґрунтуванні ситуаційного завдання	Ситуаційне завдання обґрунтовано, але мають місце незначні неточності	Ситуаційне завдання обґрунтовано на належному рівні
Тестування	<i>0-17 балів</i>	<i>18-22 балів</i>	<i>23-26 балів</i>	<i>27-30 балів</i>
	Вірно вирішено менше 60 % тестів	Вірно вирішено 60 - 75 % тестів	Вірно вирішено 76 - 89 % тестів	Вірно вирішено 90 % і більше тестів

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Настанови викладача в процесі виконання індивідуальних завдань	Відповідно до графіку індивідуальних консультацій викладача. Протягом часу відведеного на аудиторні заняття
2	Усне та письмове опитування	Кожного практичного заняття
3	Спостереження за ходом вирішення ситуаційних кейсів, обговорення та усні коментарі викладача	Всі практичні заняття
4	Контроль за виконанням індивідуального завдання	Індивідуальне завдання є комплексним, оцінювання відповідної частини індивідуального завдання буде проведено на наступному практичному заняття після отримання завдання
5	Перевірка тестів і обговорення результатів тестування	На наступну пару після проведення тестування

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1. Основні джерела

6.1.1. Підручники, посібники

1. Професійна етика бухгалтера: підручник. С.Ф. Голов, Я.В. Голубка, В.М. Костюченко, Р.В. Кузіна, Л.В. Чижевська. Житомир, ПП Рута. 2022. 260 с.

2. Аудит: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти / В.Я. Плаксієнко, І.М. Назаренко, О.В. Назаренко / За ред. В.Я. Плаксієнка. Київ: «Центр учбової літератури», 2023. 278 с.

6.1.2. Методичне забезпечення

3. Курс з ОК «Професійна етика бухгалтера і аудитора», розміщений на платформі MOODLE (лінк: <http://surl.li/foaiu>).

4. Професійна етика бухгалтера і аудитора : конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ОПП «Облік і оподаткування» за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти / укл.: І.М. Назаренко. Суми. 2023. 159 с.

5. Професійна етика бухгалтера і аудитора: методичні рекомендації щодо проведення практичних занять для здобувачів вищої освіти ОПП 071 «Облік і оподаткування» за другим рівнем вищої освіти денної (заочної) форми навчання / укл.: І.М. Назаренко. Суми. 2023. 29 с.

6. Професійна етика бухгалтера і аудитора: методичні рекомендації для самостійної роботи для здобувачів вищої освіти ОПП 071 «Облік і оподаткування» за другим рівнем вищої освіти денної (заочної) форми навчання / укл.: І.М. Назаренко. Суми. 2023. 37 с.

6.2. Додаткові джерела

1. Зубілевич С.Я. Міжнародні стандарти освіти професійних бухгалтерів: «перезавантаження». URL: <http://surl.li/umnfk>.

2. Міжнародний кодекс етики професійних бухгалтерів (включаючи Міжнародні стандарти незалежності). URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu>.

3. Назаренко І.М. Етика професійних бухгалтерів: сутність та система нормативного регулювання. Матеріали IV Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: сучасні виклики» (10-11 травня 2023 року, м. Полтава).

4. Назаренко І.М. Організаційно-концептуальні засади аудиту фінансової звітності підприємства. Трансформація суспільних відносин в умовах цивілізаційних змін: кол. моногр. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. С. 381 – 409.

5. Нужна О.А. Професійна етика та її місце у підготовці фахівців з обліку і оподаткування. Економічний форум. 2021. № 1. С. 142–146.

6. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>.

7. Фоміна О.В., Ромашко О.М., Семенова С.М. Професійна етика бухгалтерів: її особливості та проблемні аспекти дотримання етичних принципів. Економіка та суспільство. 2022. Вип. 45. URL: <http://surl.li/inzna>.

8. Чижевська Л.В. Етика професійного бухгалтера та її регулювання. Бухгалтерський облік як наука: від основ до наукової картини світу [колективна монографія] / за заг. ред. В.Я. Плаксієнка. К. : Центр учбової літератури. 2021. С. 305-319.

9. Рада з міжнародних стандартів етики для бухгалтерів (en). URL: <https://www.ethicsboard.org/>

10. Офіційний сайт Аудиторської палати України. URL: <https://www.apu.com.ua/>.

11. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua.

6.3. Програмне забезпечення

1. Персональний комп'ютер або ноутбук з доступом до мережі Інтернет.

2. Активний обліковий запис у системі дистанційної освіти Moodle.

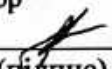
3. Програмне забезпечення: Microsoft Word.

4. В умовах військового стану заняття можуть проводитися в режимі онлайн із застосуванням додаткових платформ Zoom, Skype, ресурсами комунікації електронна пошта, телефон Viber та інші месенджери.

**Рецензія на робочу програму (силабус) вибіркового освітнього компонента
«Професійна етика бухгалтера і аудитора»**

Параметр, за яким оцінюється робоча програма (силабус) освітнього компонента	Так	Ні	Коментар
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають передбаченим ПРН (для обов'язкових ОК)			
Результати навчання за освітнім компонентом дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		

Рецензент: зав. кафедри обліку і оподаткування: **Микола ГОРДІЄНКО**, професор

(підпис)

Параметр, за яким оцінюється робоча програма(силабус) освітнього компонента викладачем відповідної кафедри	Так	Ні	Коментар
Загальна інформація про освітній компонент є достатньою	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) відповідають НРК	+		
Результати навчання за освітнім компонентом (ДРН) дають можливість виміряти та оцінити рівень їх досягнення	+		
Результати навчання (ДРН) стосуються компетентностей студентів, а не змісту дисципліни (містять знання, уміння, навички, а не теми навчальної програми дисципліни)	+		
Зміст ОК сформовано відповідно до структурно-логічної схеми	+		
Навчальна активність(методи викладання та навчання)дає змогу студентам досягти очікуваних результатів навчання (ДРН)	+		
Освітній компонент передбачає навчання через дослідження,що є доцільним та достатнім для відповідного рівня вищої освіти	+		
Стратегія оцінювання в межах освітнього компонента відповідає політиці Університету /факультету	+		
Передбачені методи оцінювання дозволяють оцінити ступінь досягнення результатів навчання за освітнім компонентом	+		
Навантаження студентів є адекватним обсягу освітнього компонента	+		
Рекомендовані навчальні ресурси є достатніми для досягнення результатів навчання (ДРН)	+		
Література є актуальною	+		
Перелік навчальних ресурсів містить необхідні для досягнення ДРН програмні продукти	+		

Рецензент: викладач кафедри обліку і оподаткування **Сергій ГАРКУША**, доцент

(підпис)